क्रं. ४७

संकीर्ण

निश्चयक

नारायण सदाशिव ३८१६

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(1) श्रीगणेशायनमः॥ हरिः ॐ म्॥ गौः। ग्मा। ज्मा। क्ष्मा। क्षा। क्षमा। क्षो
णी। क्षितिः। अवनिः। उर्वी। पृथ्वी॥ मही। रिपः। अदितिः। इळा।
निर्ऋतिः। भूः। भूमिः। पूषा। गातुः। गोत्रेत्येकविंशतिःनामधेया पृथि
नि॥१॥ हेम। चंद्रं। रुक्मं। अयः। हिरण्यं। पेशः। कृशनं। लोहं। क वी ३
नकं। कांचनं। भर्म। अमृतं। मरुत्। दत्रं। जातरूपमितिपंच
दश हिरण्यनामानि॥२॥ अंबरं। वियत्। व्योमा बर्हिः। धन्व। अंत
रिक्षं। आकाशं। आपः। पृथिवी। भूः स्वयंभूः। अध्वा। पुष्करं। स
गरः। समुद्रः। अध्वरमिति षोडशांतरिक्षनामानि॥३॥ स्वः। पृश्निः।

A joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(2)

निघं० नाकः। गौः। विष्टप्। नभ इति षट् साधारणानि॥४॥ स्वेद्यः। किरणाः। गा
३ वः। रश्मयः। अभीशवः॥ दीधितयः। गभस्तयः। वेनाः। उस्राः। वसवः।
मरीचिपाः। मयूखाः। सप्तऋषयः। साध्याः। सुपर्णा इति पंचदश
रश्मिनामानि॥५॥ आताः। आशाः। उपरः। आष्ठाः। काष्ठाः। व्यो
म। ककुभः। हरित इत्यष्टौ दिङ्नामानि॥६॥ श्यावी। क्षमा। शर्वरी।
अक्तुः। ऊर्म्या। राम्या। यम्या। नम्या। दोषा। नक्ता। तमः। रजः। अ
सिक्नी। पयस्वती। तमस्वती। घृताची। शिरिणा। मोकी।
शोकी। ऊधः। पयः। हिमा। वस्वी इति त्रयोविंशति रात्रिना ३

(2A) मानि॥ ७॥ विभावरी। सूनरी। भास्वती। ओदती। चित्रामघा। अर्जुनी। वाजि
नी। वाजिनीवती। सुम्नावरी। अहना। द्योतना। श्वेत्या। अरुषी। सूनृ
ता। सूनृतावती। सूनृतावरीति षोडशोषोनामानि॥ ८॥ वस्तोः। द्युः। भा
नुः। वासरं। स्वसराणि। घ्रंसः। घर्मः। घृणः। दिनं। दिवा। दिवे दिवे। द्यविद्य
विद्यवीति द्वादशाहर्नामानि॥ ९॥ अद्रिः। ग्रावा। गोत्रः। वलः।
अश्नः। पुरुभोजाः। वलिशानः। अश्मा। पर्वतः। गिरिः। व्रजः। च
रुः। वराहः। शंबरः। रौहिणः। रैवतः। फलिगः। उपरः। उपलः। चम
सः। अहिः। अभ्रं। बलाहकः। मेघः। दृतिः। ओदनः। वृषंधिः। वृत्रः।

Jointly ... Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(3)

निघं. अस्तुरः। कोशइतिशो बिंबेमेघनामानि॥१०॥ श्लोकः। धारा। इळा। गौः।
२ गौरी। गांधर्वी। गभीरा। गंभीरा। मंद्रा। मंद्रा जनी। वाशी। वाणी।
वाणीची। वाणः। पविः। भारती। धमनिः। नाळीः। मेक्षिः। मेना। सु
र्या। सरस्वती। निवित्। स्वाहा। वग्नुः। उपब्दिः। युः मा। काकुत्।
जिह्वा। घोषः। स्वरः। शब्दः। स्वनः। ऋक्। होत्रा। गीः। गाथा। गणः।
धेना। ग्नाः। विपानना। कशा। धिषणा। नौः। अक्षरं। मही। अदितिः।
शची। वाक्। अनुष्टुप्। धेनुः। वल्गुः। गल्दा। सरः। सुप
र्णी। बेकुरेतिसप्तपंचाशद्वाङ्नामानि॥११॥ अर्णः। क्षोदः।

२

(3A)

क्षद्म।नभः।अंभः।क।वंधं।सलिलं।वाः।वनं।घृतं।मधु।पुरीषं।पिप्पलं।क्षी
रं।विषं।रेतः।कशः।जंम।बृबूकं।बुसं।तुग्र्या।बर्बुरं।सुक्षेम।धरुणं।सुरा।
अररिंदानि।ध्वस्मन्वत्।जामि।आयुधानि।क्षपः।अहिः।अक्षरं।स्रो
तः।तृप्तिः।रसः।उदकं।पयः।सरः।भेषजं।सहः।शवः।यहः।ओजः।
सुखं।क्षत्रं।आवयाः।शुभं।यादुः।भूतं।भुवनं।भविष्यत्।आपः।मह
त्।व्योम।यशः।महः।सरणीकं।स्वृतीकं।सतीनं।गहनं।गभीरं।गंभिरं।
ईं।अंनं।हविः।सद्म।सदनं।ऋतं।योनिः।ऋतस्ययोनिः।सत्यं।नीरं।
रयिः।सत्।पूर्णं।सर्वं।अक्षितं।बर्हिः।नाम।सर्पिः।अपः।पवित्रं।अमृतं।

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(५)

निघं- इंदुः। हेम। स्वः। सर्गाः। शंबरं। अभ्वं। वपुः। अंबु तोयं। तूयं। रुपीटं। शुक्रं। तेजः।
३ स्वधा वारि। जलं। जलाषं। इदं मित्येकशतमुदकनामानि॥१२॥ अवन
यः। यव्याः। खाः। सीराः। स्रोत्याः। एन्यः। धुनयः। रुजानाः। वक्षणाः। खादो
अर्णाः। रोधचक्राः। हरितः। सरितः। अग्रुवः। नभन्वः। वध्वः। हिरण्य
वर्णाः। रोहितः। सस्रुतः। अर्णाः। सिंधवः। कुल्याः। वर्यः। उर्व्यः। इराव
त्यः। पार्वत्यः। स्रवंत्यः। ऊर्जस्वत्यः। पयस्वत्यः। सरस्वत्यः। हर
स्वत्यः। रोधस्वत्यः। भास्वत्यः। अजिराः। मातरः। नद्य इति सप्तत्रिं
शन्नदीनामानि॥१३॥ अत्यः। हयः। अर्वा। वाजी। सप्तिः। वह्निः। ३

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

दधिक्राः। दधिक्रावा। एतग्वः। एतशः। पैद्वः। दौर्गहः। औच्चैःश्रवसः। तार्क्ष्यः।
(5A) आशुः। ब्रध्नः। अरुषः। मांश्चत्वः। अव्यथयः। श्येनासः। सुपर्णाः। पतंगाः।
नरः। ह्वार्याणां। हंसासः। अश्वा इति षड्विंशतिरश्वनामानि ॥१४॥ हरी
इंद्रस्य। रोहितोऽग्नेः। हरित आदित्यस्य। रासभावश्विनोः। अजाः पूष्णः।
पृषत्यो मरुतां। अरुण्यो गाव उषसां। श्यावाः सवितुः। विश्वरूपा बृह
स्पतेः। नियुतो वायोरिति दश आदिष्टोपयोजनानि ॥१५॥ भ्राजते।
भ्राशते। भ्राश्यति। दीदयति। शोचति। मंदते। भंदते। रोचते। ज्यो
तते। द्योतते। द्युमदित्येकादश ज्वलतिकर्माणः ॥१६॥ जमत्।

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

निघं० कल्मलीकिनं। जंजणाभवन्। मल्मलाभवन्। अर्चिः। शोचिः। त
१४ पः। तेजः। हरः। हृणिः। शृंगाणिशृंगाणीत्येकादश ज्वलतोनामधे
(5) यानिनामधेयानि॥ १७॥ गौ हेमांबरंस्व १ः खेदय आताःश्यावी
विभावरिवस्तोरद्रिश्लोकार्णोवनयेत्याहरीइंद्रस्यभ्राजेतेजम
हितिसप्त दश॥ इतिनिघंटौप्रथमोध्यायः॥ श्रीराम॥ ॐ॥
अपः। अप्नः। दंसः। वेषः। वेपः। विष्टी। व्रतं। कर्वरं। करुणं। शाक्म।
क्रतुः। करणानि। करांसि। करिक्रत्। करंती। चक्रत्। कर्त्वं।
कर्तोः। कर्तवै। हृत्वी। धीः। शची। शमी। शिमी। शक्तिः। ४

(5A)

शिल्पमितिषड्विंशतिः कर्मनामानि ॥ १ ॥ तुक् । तोकं । तनयः । तोक्म ।
तक्म । शेषः । अप्नः । गयः । जाः । अपत्यं । यहुः । सूनुः । नपात् । प्रजा ।
बीजमितिपंचदशापत्यनामानि ॥ २ ॥ मनुष्याः । नरः । धवाः । जं
तवः । विशः । क्षितयः । कृष्टयः । चर्षणयः । नहुषः । हरयः । मर्याः । म
र्त्याः । मर्ताः । व्राताः । तुर्वशाः । द्रुह्यवः । आयवः । यदवः । अनवः ।
पूरवः । जगतः । तस्थुषः । पंचजनाः । विवस्वंतः । पृतनाइतिपं
चविंशतिर्मनुष्यनामानि ॥ ३ ॥ आयती । च्यवाना । अभीशू ।
अप्नवाना । विनंगृसौ । गभस्ती । करस्नौ । बाहू । भुरिजौ । क्षिप

त्रि १

निघं· स्त्री। शक्करी। भुरिजौ इति द्वादश बाहु नामानि ॥४॥ अग्रुवः। अण्व्यः।

५ क्षिपः।। विशः। शर्याः। रशनाः। धीतयः। अथर्यः। विपः। कक्ष्याः। अव

(6) नयः। हरितः। स्वसारः। जामयः। सनाभयः। योक्त्राणि। योजना

नि। धुरः। शाखाः। अभीशवः। दीधितयः। गभस्तय इति द्वाविंश

तिरंगुलिनामानि॥ ५॥ वश्मि। उश्मसि। वेति। वेनति। वेसति।

वांछति। वष्टि। वनोति। जुषते। हर्यति। आचके। उशिक्। मन्यते।

छन्त्सत्। चाकनत्। चकमानः। कनति। कानिषदित्यष्टादश

कांतिकर्मणः॥ ६॥ अंधः। वाजः। पयः। श्रवः। पृक्षः। पितुः। सुतः। ५

सिनं। अवः। क्षु। धासिः। इरा। इळा। इषं। ऊर्क्। रसः। स्वधा। अर्कः। क्षद्म।
(6A) नेमः। ससं। नमः। आयुः। सूनृता। ब्रह्म। वर्चः। कीलालं। यश इत्यष्टा
विंशतिरंननामानि ॥ ७ ॥ आवयति। भर्वति। बभस्ति। वेति। वेवेष्टि।
अविष्यन्। बप्सति। भसथः। बब्धां। ह्वरनीति दशात्तिकर्माणः ॥
८ ॥ ओजः। पाजः। शवः। तवः। तरः। त्वक्षः। शर्धः। बाधः। नृम्
णं। तविषी। शुष्मं। शुष्णं। दक्षः। वीळु। च्यौत्नं। शूषं। सहः। यहः।
वधः। वर्गः। वृजनं। वृक्। मज्मना। पौंस्यानि। धर्णसिः। द्रविणं।
स्यंद्रासः। शंबरमित्यष्टाविंशतिर्बलनामानि ॥ ९ ॥ मघं। रे

The project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

निघं· मघं।रेक्णः।रिक्थं।वेदः।वरिवः।श्वात्रं।रत्नं।रयिः।क्षत्रं।भगः।मीळ्हं।गयः।द्युम्नं।इंद्रि
यं।वसु।रायः।राधः।भोजनं।तना।नृम्णं।बंधुः।मेधा।यशः।ब्रह्म।द्रविणं।
श्रवः।वृत्रं।ऋतमित्यष्टाविंशतिर्धननामानि॥१०॥ अघ्न्या।उस्रा।उस्रि
या।अहीम्मही।अदितिः।इळा।जगती।शक्वरीति नवगोनामानि॥
११॥रेकते।हेळते।भामते।भृणीयते।भ्रीणाति।भ्रेषति।दोधति।वनुष्य ति
कंपते।भोजत इति दश क्रुध्यतिकर्माणः॥१२॥हेळः।हरः।हृणिः।त्यजः।
भामः।एहः।ह्वरः।तपुषी।जूर्णिः।मन्युः।व्यथिरित्येकादश क्रोधनामानि॥
॥१३॥ वर्तते॥अयते।लोटते।लोठते।स्यंदते।कसति।सर्पति।स्यमति ध
स्रंसते।अवति।श्च्योतति।ध्वंसति।वेनति।मार्ष्टि।भुरण्यति।शा

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

बि ~~[illegible]~~य। वति। कालयति। पलयति। कंटति। पिस्यति। निस्यति। मि
स्यति। मवते। पूवते। ~~अ~~च्यवते। कवते। गवते। नवते। क्षोदति। नक्ष
(7A) ति। सक्षति। म्यक्षति। सचति। ऋच्छति। तुरीयति। चतति। अतति।
गाति। इयक्षति। सश्चति। सरति। रंहति। यतते। भ्रमति। ध्रजति। र
जति। ऋजति। क्षियति। धमति। मिनाति। ऋण्वति। ऋणोति। स्व
रति। सिसर्ति। वेविष्टि। योषिष्ट। रिणाति। रीयते। रेजति। दध्यति।
दभ्नोति। युध्यति। धंवति। अरुषति। आर्यति। डीयते। तकति।
दीयति। ईषति। फणति। हनति। अर्दति। मर्दति। सर्स्रते। नसते।

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

निघं॰ हर्यति। इयर्ति। ईर्ते। ईंखते। ऊअयति। श्वात्रेति। गंति। आगनीगंति।
७ जंगंति। जिन्वति। जसति। गमति। ध्राति। ध्माति। ध्रयति। वहते। र
(४) थर्यति। जेहते। ष्वःकति। क्षुंपति। स्नाति। वाति। याति। इषति। द्रा
ति। द्रूळति। एजति। जमति। जवति। वंचति। अनिति। पवते।
हंति। सेधति। अगन्। आजगन्। जिगाति। पतति। इन्वति। द्रमति।
द्रवति। वेति। हयंतात्। एति। जगायात्। अयुथुरिति द्वाविंशंश
तं गतिकर्माणः॥१४॥ नु। मक्षु। द्रवत्। ओषं। जीराः। जूर्णिः।
शूर्ताः। शूघनासः। शीभं। तृषु। तूयं। तूर्णिः। अजिरं। भुरण्युः। शु। ७

Joint Project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

आशु। प्राशुः। तूतुजिः। तूतुजानः। तुज्यमानासः। अज्राः। साचीवि
त्। द्युगत्। ताजत्। तरणिः। वातरंहा इति षड्विंशतिः क्षिप्रनामानि॥
(8A)
१५॥ तळित्। आसात्। अंबरं। तुर्वशे। अस्तमीके। आके। उपाके।
७३ अर्वाके। अंतमानां। अवमे। उपमसि इत्येकादशांतिकनामानि॥१६॥
रणः। विवाक्। विखादः। नदनुः। भरे। आक्रंदे। आहवे। आजौ। पृ
तनाज्यं। अभीके। समीके। ममसत्यं। नेमधिता। संकाः। समितिः।
समनं। मीळ्हे। पृतनाः। स्पृधः। मृधः। पृत्सु। समत्सु। समर्ये। स
मरणे। समोहे। समिथे। संख्ये। संगे। संयुगे। संगथे। संगमे।

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

निघं. वृत्रतूर्ये। पृक्षे। आणौ। शूरसातौ। वाजसातौ। समनीके। खले। खजे।
८ पौंस्ये। महाधने। वाजे। अज्म। सद्म। संयत्। संवत इति षट्चत्वारिं
शत्संग्रामनामानि॥ १७॥ इन्वति। नक्षति। आक्षाणः। आनट्। आ
अ ष्ट। आपानः। अशोत्। नशत्। आनशे। अश्नुत इति दश व्याप्तिकर्माणः॥
(१) १८॥ दभ्नोति। श्नथति। ध्वरति। धूर्वति। वृणक्ति। वृश्चति। कृण्व
ति। कृंतति। श्वसिति। नभते। अर्दयति। स्तृणाति। स्नेहयति। या
तयति। स्फुरति। स्फुलति। निवपंतु। अववतिरति। वियातः। आति ८
रत्। तळित्। आखंडल। दूणाति। रम्णाति। शृणाति। शम्नाति। तृ

(9A)

णे ढि। ताढि। नितोशते। निबर्हयति। मिनाति। मिनोति। धम
तीति त्रयस्त्रिंशद्वधकर्माणः॥१९॥ दिद्युत्। नेमिः। हेतिः। नमः।
पविः। सृकः। वृकः। वधः। वज्रः। अर्कः। कुत्सः। कुलिशः। तुंजः। ति
ग्मः। मेनिः। स्वधितिः। सायकः। परशुरित्यष्टादश वज्रनामानि॥२०॥
इरज्यति। पत्यते। क्षयति। राजतीति चत्वार ऐश्वर्यकर्माणः॥२१॥
राष्ट्री। अर्यः। नियुत्वान्॥ इनइन इति चत्वारीश्वरनामानि॥२२॥
अपस्तुज्मनमनुष्या आयस्य ऋभुवोवश्मंयंप ओयत्यो जोमघ

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

निघं. म्न्यारेळतुहेळोवर्ततेनुतक्षि द्रूणद्रून्वेति दभ्नोतिदिद्युदिर ड्यतिरा
१ ष्टीद्वाविंशतिः॥इति निघंटके द्वितीयोध्यायः॥ श्रीः॥ ओं॥उरु।तु
(10) वि।पुरु।भूरि।शश्वत्।विश्वं।परीणसा।व्यानशिः।शतं।सहस्रं।
सलिलं।कुविदितिद्वा दशबाहुनामानि॥१॥ऋहत्।ह्रस्वः।निघृ
षः।मायुकः।प्रतिष्ठा।कृधु।वम्रकः।दभ्रं।अर्भकः।क्षुल्लकः।
अ[illegible]।अदूत्येकादशह्रस्वनामानि॥२॥महत्।ब्रध्नः।ऋष्वः॥
बृहत्।उक्षितः।तवसः।तविषः।महिषः।अभ्वः।ऋभुक्षाः॥उक्षा।

विहायाः। यह्वः। ववक्षिथ। विवक्षसे। अंभृणः। माहिनः। गभीरः। ककुहः।
रभसः। ब्राधन्। विरप्शी। अद्भुतं। बंहिष्ठः। बर्हिषदितिपंचविंशतिर्म
(10A) हन्नामानि॥ ३॥ गयः। कृदरः। गर्तः। हर्म्यं। अस्तं। पस्त्यं। दुरोणे। नीळं।
दुर्याः। स्वसराणि। अमा। दमे। कृत्तिः। योनिः। सद्म। शरणं। वरूथं। छ
र्दिः। छदिः। छाया। शर्म। अज्मेति द्वाविंशतिर्गृहनामानि॥ ४॥ इरज्य
ति। विधेम। सपर्यति। नमस्यति। दुवस्यति। ऋध्नोति। ऋणद्धि। ऋ
च्छति। पैसैति। विवासतीति दशपरिचरणकर्माणः॥ ५॥ शिंबाता। श
तरा। शातपंता। शिल्गुः। स्यूमकं। शेवृधं। मयः। सुग्म्यं। सुदिनं।

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे

राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)

दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८

Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com